

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VETERINÄRVÅRD

VID ARMÉN ÅR 1946

AV

ÖVERFÄLTVETERINÄREN

STOCKHOLM 1948

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

482081

INLEDNING

TILL

Veterinärvård vid armén / Överfältveterinären. – Stockholm, 1946-1957. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1945-1955.

1945-1951: med innehållsförteckning och parallelltitel på franska: Service vétérinaire à l'armée.

1952-1955: med innehållsförteckning och parallelltitel på engelska: Army veterinary service.

Föregångare:

Hälso- och sjukvård vid försvaret och veterinärvård vid armén / Försvarets sjukvårdsförvaltning ; Överfältveterinären. – Stockholm : 1944-1946. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1943-1944.

Veterinärvård vid armén. År 1946. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VETERINÄRVÅRD

VID ARMÉN ÅR 1946

AV

ÖVERFÄLTVETERINÄREN

STOCKHOLM 1948

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

482081

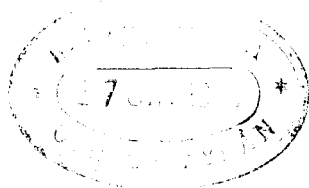
STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

SERVICE VÉTÉRINAIRE
À L'ARMÉE EN 1946

PUBLIÉ PAR

L'INSPECTION VÉTÉRINAIRE
DE L'ARMÉE

Till KONUNGEN.

Härmed får jag i underdånighet avgiva berättelse över veterinärvården
m m vid armén under år 1946.

Stockholm i september 1947.

Underdånigst

ERIK LILJEFORS

Överfältveterinär

/ *Gunnar T. Krantz.*

INNEHÅLL.

TEXTAVDELNING.

	Sid.
A. Fältveterinärkåren	1
B. Utdrag ur truppförbandens årsberättelser	2
C. Sjukligheten och sjukvården bland arméns hästar och hundar	12
Tab A. Fall av vissa sjukdomar bland hästarna vid arméns beridna truppförband pr 100 hästar under år 1946	12
Tab B. Till direkta olyckshändelser hänförliga sjukdomsfall bland arméns hästar år 1946. 13	
Tab C. Översikt av olycksfall bland arméns hästar år 1946 med hänsyn till dels skadans art, dels skadans påföljd	15

TABELLAVDELNINGEN,

Tab 1. Översikt av sjukligheten bland arméns hästar år 1946	16
Tab 2. Sammandrag av hästsjuksbesked för år 1946	17
a) Arméns truppförband	17
b) Remontdepåerna jämte Dressyranstalten	20
Tab 3. Själv döda hästar år 1946	23
Tab 4. Avlivade hästar år 1946	24
Tab 5. Kasserade hästar år 1946	25
Tab 6. Sammandrag av hundsjuksbesked för år 1946	26

TABLE DES MATIÈRES.

A. Corps des vétérinaires militaires	1
B. Extraits des rapports annuels des vétérinaires militaires	2
C. Morbidité chez les chevaux et les chiens dans les dépôts militaires	12

TABLEAUX.

Tab A. Cas de certaines maladies chez les chevaux de l'armée par 100 chevaux en 1946	12
Tab B. Cas de maladies appartenant directement aux accidents chez les chevaux de l'armée l'année 1946	13
Tab C. Aperçu des accidents chez les chevaux de l'armée l'année 1946 au point de vue de la blessure et de ses conséquences	15

JOINTES DES TABLEAUX.

Tab 1. Aperçu des maladies des chevaux de l'armée l'année 1946	16
Tab 2. Résumé des rapports sur les maladies des chevaux en 1946	17
a) Les troupes de l'armée	17
b) Dépôts de remonte avec Dressyranstalten	20
Tab 3. Chevaux décédés l'année 1946	23
Tab 4. » tués » »	24
Tab 5. » cassés » »	25
Tab 6. Résumé des rapports sur les maladies des chiens l'année 1946	26

A. Fältveterinärkåren.

Omsättningen inom fältveterinärkårens aktiva personal framgår av nedanstående tablå.

Antal be- ställningar enligt stat för fältve- terinär- kåren	Beställningar	Ledighet i beställning			Summa	Åter- besatta	Vakanta den 31/12 1946
		den 1/1 46	under året upp- kommen genom				
			beford- ran	avsked eller transp.			
1	Överfältveterinär						
7	Fältveterinärer			12	2	2	
8	Regementsveterinärer . . .	² 1	³ 1	⁴ 1	3		⁵ 3
16	Bataljonsveterinärer . . .	⁶ 4			4	1	⁷ 3
32		5	1	3	9	3	6

Med tillsättandet av regementsveterinärbeställningen vid K 2 skall fortfarande anstå. Tjänsten har under året bestritts, dels utöver egen tjänst av bataljonsveterinären vid Herrevadsklosters remontdepå (Ljungbyhed) dels mot arvode av en pensionerad militärveterinär (Hälsingborg). Den vakanta bataljonsveterinärbeställningen vid A 3 har intill den 30/6 upprätthållits på förordnande men har därefter på grund av regementets fortgående motorisering icke längre erfordrats. Samma är förhållandet med den vakanta bataljonsveterinärbeställningen vid A 1.

Svårigheterna att erhålla sökande till ledigförklarade beställningar kvarstå alltjämt.

Samtliga 10 enligt stat upptagna förordnanden såsom bataljonsveterinärer vid fältveterinärkåren voro vid årets början besatta. Under året har avgång ägt rum i 2 fall, därav en på grund av erhållen anställning å aktiv stat och en på grund av begärt avsked. Vid årsskiftet kvarstod 1 förordnande obesatt.

Beställningarna å reservstat utgöras av 2 fältveterinärer och 2 regementsveterinärer. Samtliga besatta.

Å övergångsstat kvarstår 1 bataljonsveterinär.

Personalen i reserven har utökats med 1 regementsveterinär men samtidigt minskats med 1 regementsveterinär och 2 bataljonsveterinärer. De senare ha avgått på grund av dödsfall. Vid årets slut utgjordes personalen i reserven av 4 fältveterinärer, 3 regementsveterinärer och 58 bataljonsveterinärer.

¹ III, VI. — ² K 2. — ³ A 1. — ⁴ K 4. — ⁵ K 2, K 4, A 1. — ⁶ VI, A 1, A 3, T 3. — ⁷ VI, A 1, A 3.

B. Utdrag ur truppförbandens årsberättelser.

Lokaler för veterinärtjänsten.

Avsevärda förbättringar hava åstadkommits beträffande lokalerna för veterinärtjänsten inom I. militärområdet under de senaste åren. (Astrand, I. milo)

Vid I 7 finns en utmärkt operationssal med operationsbord och nödig sjukstallutrustning i övrigt. (Persson, I 7)

Lokaler för behandling och operationer av hästar och hundar saknas fortfarande. (Hässler, I 11)

Trängande behov av skosmedja föreligger. (Johansson, I 12)

Sjukstallet är i trängande behov av modernisering och reparation. (Johansson, Ing 2)

Skohallen är alltför liten vid utbildningen av vpl hovslagare och framför allt vid undervisningen i hovbeslag vid stamskolorna. (Wahlberg, T 4)

De i föregående årsberättelse påtalade bristerna beträffande lokaler för veterinärtjänsten kvarstå med krav på nybyggnad eller en omfattande ombyggnad av sjukstall och skosmedja. Hästsjukvårdens rationella bedrivande försvåras i hög grad genom de trånga, omoderna lokalerna. (Hermanson, A 4)

Som förut flerfaldiga gånger framhållits äro de förhållanden under vilka hästsjukvården måste bedrivas synnerligen primitiva. Någon förbättring härvidlag har icke ägt rum detta år. (Ström, I 14)

Avsaknaden av lokaler för veterinärtjänsten har tidigare påtalats. All behandling får verkställas i stallgång eller ute. Hovslagarverksamheten får äga rum i en box om den är ledig, annars i en spilta. Några möjligheter att värma en sko finnes icke. Att hovslagarpersonal kvarstannar under dessa förhållanden är förvånansvärt. Medicin och instrument förvaras i en synnerligen fuktig och olämplig lokal. (Hornwall, I 21)

Sjukstall med tillhörande utrymmen saknas alltjämt. Hovbeslagssmedjan är för liten och nödortfigt utrustad. Lokaler för hundsjukvård saknas även. (Tullberg, I 15)

Tillkomsten av medicinförråd och expeditjonslokal i det nybyggda stallet har betydligt underlättat arbetet och medfört en ändamålsenlig uppläggning och förvaring av materiel för häst- och hundsjukvården. (Wallgren, I 17)

De för veterinärtjänsten avsedda lokalerna på Tånga hed utgöres av ett brädskjul med 3 väggar (smedja och skoningsplats) samt ett sjukstall med 4 spiltor på jordgolv. Upprepade framstötningar har under årens lopp gjorts för att skapa drägligare förhållanden, men alltid förgäves. Med den långa förläggningen till Tånga hed under den kalla årstiden, som nu äger rum, är det absolut ofrånkomligt att något göres. En ändring av bestämmelserna för yrkesinspektionens verksamhet därhän att den även ägde inspektera arbetsplatser av viss art för militär personal vore synnerligen önskvärd. (Widtskiöld, A 2)

Kårens sjukstallokaler äro som tidigare påpekats trånga och delvis otidsenliga.
(Munthe, T 2)

Veterinärtjänsten vid I 3 får utföras i resp stallar. Regementets skosmedja är i sin nuvarande beskaffenhet otidsenlig, en lokal för behandling och operation av hästar och hundar samt en större och modernare skosmedja är mycket önskvärda.
(Engqvist, I 3)

Behovet av behandlingslokal och isoleringsboxar kvarstår oförändrat.
(Munthe, Gudhem)

Lokalerna för veterinärtjänsten äro mycket bristfälliga. Veterinärrummet är synnerligen obekvämt, därigenom att det saknar tvättställ med rinnande vatten. Här borde tillgång till både kallt och varmt vatten finnas. Skoningsarbetet och undervisningen i hovbeslag försvåras i hög grad av att regementet fortfarande saknar skostall och smedja.
(Modig, I 20)

Genom avsaknad av lokal för skoningen (smedja och skohall) är RS för skoningens utförande hänvisad till privat entreprenör. Detta medför att, om entreprenören brister i sina förbindelser eller exempelvis genom sjukdom ej är villig fullgöra skoningen, RS står utan möjlighet att få hästarna skötta. Smedja och skohall böra därför snarast uppföras.
(Vaxberg, RS)

Stallhygien och hästvård.

Stallhygien och hästvård har vid I 6 under år 1946 varit föredömlig.
(Åstrand, I 6)

Hästvården har varit rationell och utan anmärkning. De värnpliktigas eget intresse för hästens vård vittnar tydligt om, att det dock ännu finns duktiga och intresserade hästkarlar bland de yngre.
(Lavesson, K 2)

På grund av starkt begränsad tillgång på handräkningspersonal har stallhygien och hästvård blivit tillbakasatt. Motionering av hästarna har under vissa perioder ej kunnat ske annat än genom utlåning till civila. Att hästarna kunna hållas i kondition under sådana förhållanden torde vara osäkert.
(Hederstedt, A 6)

I draghäststallet saknas vattningssystem och anläggning av automatiska vattenkoppar är synnerligen behövt för att minska skaderisken för hästarna vid vattningen, vilken sker i en stor ho i stallet samt för att minska arbetet för stallvakterna.
(Walberg, T 4)

Ett önskemål är att automatiska vattenkoppar införas i samtliga permanenta stallar. Hästvården har kunnat hållas på en någorlunda tillfredsställande nivå, ehuru under övningsuppehåll och helger alltid svårigheter uppstå härvidlag.
(Hermanson, A 4)

Stallhygien och hästvård ha varit godtagbara och en tendens till förbättring har förmärkts.
(Svensson, I 5)

Samtliga stallar äro omoderna och ohygieniska. Att hästvården icke kan hållas tillfredsställande under sådana förhållanden är förklarligt.
(Hornwall, I 21)

Stallhygien och hästvård får anses i stort sett tillfredsställande.
(Hornwall, T 3)

Regementets draghästar äro uppstallade i ett s k sommarstall, en byggnad, som genom ålder och bristfällighet är föga lämpad för permanent uppställning av hästar. Golvet består av sand eller grus, spiltorna skiljas av lösa bommar, stallet är kallt och dragit med en temperatur ofta under 0° vintertid. (Tullberg, I 15)

Erfarenheterna från det nya stallet visa att friskluftsintag genom kanaler i väggarna nedre del är felaktigt. Vintertid ha dessa intag måst stängas därför att de orsaka drag på hästarna. Bäddarna i spiltorna ha ej motsvarat de krav, man måste ställa på dem. Lutningen torde vara för liten, enär urinen stannar kvar. Ny bakre bäddstock bör inläggas så att spiltan blir längre. (Wallgren, I 17)

Med den brist på handräckningsmanskaper, som föreligger kan hästvården icke skötas på tillfredsställande sätt. Försök med ryktmaskiner ha ej givit tillfredsställande resultat. (Widtskiöld, A 2)

På grund av ojämn personaltillgång har hästvården under vissa tider på året icke kunnat ägnas önskvärd uppmärksamhet. (Munthe, T 2)

Hästvården har i allmänhet varit god; dock kan starkt ifrågasättas lämpligheten av att ej ha stallposter nattetid. Vid K 1 har tre hästar under året hängt sig i grimskafvet och påträffats döda samt ett fleral synnerligen besvärliga grimskafvskador förekommit. (Mellroth, IV. milo)

Vården av vid regementet uppställda hästar har varit god. (Ganting, I 8)

Sedan den värnpliktiga handräckningen minskats var avsikten att indraga stallvakterna, men då antalet grimskafvskador ökat måste patrullering i stallet åter införas. (Furuby, S 1)

Vården av regementets draghästar, som stått uppställda i det s k sommarstallet, har genom dess usla skick m m ofta varit mindre tillfredsställande. Vården av ridhästarna, som stått i ett bra stall, har i allmänhet varit tillfredsställande, ehuru bristen på hästvan personal gjort sig kännbar särskilt genom svårigheten att giva hästarna erforderlig motion vissa tider. (Melin, I 2)

Ventilationsanordningarna äro misslyckade och utgöras av vinklade trätrummor, som till större delen äro fuktiga eller isiga. Fönstren äro enkla och vid kall väderlek betäckta av is invändigt. Dubbla fönster önskvärt. (Åström, A 9)

Stallhygien och hästvård är tillfredsställande. (Ahlgren, I 18 och A 7)

I det bristfälliga fältstallet av den för svenskt klimat olämpliga lanternintypen (tyska modellen) föreligger stora svårigheter att upprätthålla en tillfredsställande stallhygien. I övriga stallar god hygien. Hästvården överlag god. (Krantz, KS)

De hygieniska förhållandena äro dåliga i det s k remontstallet, som är mörkt, trångt och vintertid ganska kallt. (Waxberg, RS)

Stallhygien och hästvård goda. (Lavesson, Herredvadskloster)

Regementets gamla för länge sedan utdömda s k mobstallar ha fortfarande måst användas, vilket medfört en stundom mindre tillfredsställande stallhygien och hästvård. (Fahlquist, I 19)

Ett fältstall har under året iordningställt för permanent bruk genom bl a inläggning av trägol i spiltorna, förbättrad ventilation m m och har därigenom

blivit mycket ljust och trevligt. Ena halvan av regementets sommarstall tarvar dock fortfarande en grundlig reparation. Med den fåtaliga personal, som numera kan ställas till förfogande för skötseln av hästarna, fordras det att stallarna äro byggda på så sätt att största möjliga arbetsbesparing kan göras. Tavlor ha iordningställts med text och fotografier såsom instruktion i hästvård, varigenom de värnpliktiga säkerligen fått större förståelse för hästvårdens betydelse.

(Modig, I 20)

Den allmänna hästvården kan tyvärr ej hållas på den nivå, man har att fordra, på grund av bristen på arbetskraft. Tidvis är personalen så fåtaliga att den endast räcker för att utfodra och vattna hästarna. Den enda motion, man skulle kunna tänka sig under dylika perioder, vore att släppa hästarna i motionsfällor. Det är därför ett krav att omgående ett par välbelägna motionsfällor byggas vid regementet.

(Modig, K 4)

Hästvården har i stort varit god men vissa perioder ej fullt tillfredsställande beroende på olika faktorer.

(Fahlquist, A 5)

Stallhygien och hästvård liksom tidigare på ett högt plan. (Fahlquist, Ing 3)

Utackorderade hästar.

Hästar lämnas ofta till utackordering utan att nödvändig kontroll sker av fodervård och återlämnas utan veterinärbesiktning. Hovbeslag, hull och skötsel ofta miserabelt och hästarnas förslitning stor.

(Hederstedt, A 6)

Ackordshästbeståndet börjar bli förslitet. Vid årsskiftet fanns 55 hästar i ålder 17 år och däröver medan endast 24 hästar voro under 10 år.

(Hornwall, T 3)

De utackorderade hästarna ha med undantag för bristfällig hovvård varit väl-skötta.

(Tullberg, I 15)

Större jordbrukare ha visat sig mindre lämpliga till fodervårdar, som nu för regementets hästar istället utgöras av småbrukare, vilka väl vårda hästarna.

(Wallgren, I 17)

Lämpliga fodervårdar för regementets och S 1 s k ackordhästar och stambästar för dragbruk ha utan svårighet kunnat erhållas. Vården av de utackorderade hästarna har kontrollerats genom besiktningar och befunnits i stort tillfredsställande.

(Settergren, K 3)

Utackorderingsår sammanfallande med försäkringsår och gällande $\frac{1}{2}$ — $\frac{21}{2}$ har införts. Fördelarna äro att de uppsagda hästarna komma in vid den tid på året då efterfrågan är störst och att kontroll över kontrakt och försäkringsbevis blir lättare.

(Widtskiöld, A 2)

De under året inköpta varmblodiga ackordhästarna ha visat sig omöjliga att utackordera. Fodervårdarnas vanliga skäl emot att taga varmblodig ackordhäst har visat sig vara att dessa hästar äro mer svärfödda och fordrande och att de ej ha tillräckligt hästvant folk att köra dem. De varmblodiga draghästarna borde placeras som »stambästar för dragbruk» och behållas i ständig tjänst vid truppförbanden.

(Munthe, T 2)

De utackorderade hästarna ha i allmänhet skötts väl. En viss förslitning av tillridhus utackorderade hästar har naturligtvis ej kunnat undvikas.

(Mellroth, IV, milo)

En halvblodshäst, som inköpts såsom ackordhäst, har utackorderats till en erfaren lantbrukare och har gått i par med en ardennerhäst och därvid visat sig likvärdig med denna i arbetet. (Furuby, Ing 1)

De utackorderade hästarna ha i allmänhet vårdats väl. En påtaglig förbättring har inträtt härvidlag sedan lugnare förhållanden inträtt och förbanden fått större möjligheter välja lämpliga fodervärdar. (Melin, V. milo)

Frågan om utackordering av draghästar är besvärlig vad gäller Bodens garnison och JS. Det förefaller som om marknaden för ackordhästar i det närmaste vore mättad inom Norrbottens län. Truppförbanden i Boden och JS borde få utackordera hästar på samma villkor, vilket skulle låta sig göra om JS tilldelades särskilda medel för transport av hästar till Boden, varifrån de flesta hästarna dock utackorderas. En gemensam ackordhästcentral i Boden kanske kunde lösa utackorderingsfrågan. (Fahlquist, VI. milo)

De utackorderade hästarna ha i stort sett skötts bra. Särskilt glädjande är att hovbeslaget nu börjar skötas avsevärt bättre. (Modig, I 20)

I stort sett ha de utackorderade hästarna skötts bra; dock på ett undantag när. Sex st stamhästar, som utackorderats till viss ridhusrörelse, visade sig vid besiktning mindre väl skötta samt tagna för hårt i anspråk. Då bättring ej skett vid förnyad besiktning inkallades samtliga hästar, varvid fyra st voro i sådan kondition och behäftade med så allvarliga lidanden att de måste sjukskrivas för längre tid. Alla gingo dock till full hälsa. Ersättningsanspråk för kronans del ha gjorts i vanlig ordning. (Lavesson, K 2)

Hovslagare och hovbeslag.

Tillgången på välutbildade hovslagare för fredsbehovet inom I. militärområdet är god. Härigenom har även hovbeslaget skötts väl. (Astrand, I. milo)

Som hovslagare har en överfurir tjänstgjort. I hans tjänsteåliggande ingick även uppdraget att vara stallfurir, vilket efter en tid dock visade sig olämpligt, varför han befriades från den senare sysslan för att helt kunna ägna sig åt hovbeslag och hästsjukvård. (Breide, K 2)

Systemet att sko på s k löpande band får anses förkastligt och har frångåtts. (Lavesson, K 2)

Intresset för hovbeslagslära och hovbeslag såsom ämne för fritidsundervisning har varit glädjande stort bland kårens värnpliktiga personal. Till fritidsundervisning ha 40 vpl anmält sig varav 22 st uttogs såsom lämpliga. Hovslagarunderofficeren har med dessa haft en kurs omfattande 40 lektionstimmar. (Johansson, Ing 2)

Utbildningen av vpl hovslagare har gett fullt tillfredsställande resultat, enär de för utbildning uttagna efter den korta utbildningstidens slut kunnat få behållas i yrkestjänsten större delen av tjänstetiden. En förutsättning för att denna utbildning skall ge gott resultat är hästvana och intresse. (Wahlberg, T 4)

Den kraftiga minskningen av rekryteringen av stammanskap har även gjort sig gällande i fråga om tillgodoseende av hovslagarbeställningsmän, varför den ifrågasatta ökningen av överfurirsbeställningar för hovslagare snarast bör komma till stånd. (Hermansson, II. milo)

Då ingen nyrekrytering kommer till stånd av hovslagarbeställningsmän vare sig 1946 eller 1947 torde läget snart bli prekärt. Den civila marknaden drager åt sig hovslagarna. (Svensson, A 4)

Rekryteringen av hovslagare blir tydligen allt svårare. Kanske fler överfurirbeställningar för hovslagare eller införandet av verkmästarbefattningar med bättre ekonomiska villkor skulle göra yrket mer eftersträfvansvärt. Hovslagaruoff (överfurir) är uppbördsman för veterinärmaterielen och sköter expeditionstjänsten, vilken nu även omfattar »hästdetaljen», varför arbetsbördan för hovslagarpersonalen vid T 3 är särskilt betungande. (Hornwall, T 3)

Rekryteringen av hovslagare blir svårare för varje år, beroende på det minskade antalet volontärer och torde lättnader först kunna ernås genom höjda löneförhöjningar — ökat antal överfurirsbeställningar. (Bergström, III. milo)

För att underlätta de militära hovslagarnas möjligheter att på fritid biträda civila hästägare med hovbeslag borde kronans lokaler och verktyg få användas. Den extrainkomst, som arméns hovslagare härigenom kan beredas, torde vara mycket välbehövlig för att stimulera dem att kvarstanna i tjänsten. (Tullberg, I 15)

Brist på yrkeskunniga hovslagare föreligger särskilt på landsbygden. (Fagerberg, I 16)

Man måste uppmärksamma svårigheten att få behålla stamanställd hovslagarpersonal vid truppförbanden. De goda villkor civilanställning erbjuder medför att endast mindre försigkomna eller oföretagsamma kvarstanna i tjänsten. Hovslagartjänsten är dessutom så krävande att den motiverar högre löner än övriga stamanställda i motsvarande befattningar. (Wallgren, I 17)

Svårigheten att erhålla tillräckligt antal hovslagare blir för varje år allt mer markerad. Det torde kunna ifrågasättas, huruvida icke genom central myndighets försorg utredning borde göras, som tager sikte på att klargöra hur hovslagarverksamheten vid förbanden i fortsättningen skall ombesörjas. (Settergren, K 3)

Beräffande ackordhästarnas beslag tycks det i stor utsträckning vara järnhandlaren, som bestämmer beslagets modell. Fodervärdarna klaga allmänt över att lant- och järnhandlarna av gammal vana endast taga hem skor med fasta hakar eller möjligen kilhaksskor. (Furuby, Ing 1)

Tillgången på hovslagarbeställningsmän har under året varit tillräcklig, men synes nu risk föreligga att den för framtida behov nödvändiga nyrekryteringen kan komma att äventyras genom den starka minskningen av truppförbandens manskaps- och underbefälskadror. Inget av V. milo:s förband har för någon elev i hovslagarbeställningsmannautbildning. (Melin, V. milo)

I den vid regementet bedrivna fritidsutbildningen har även undervisning i hovbeslag ingått, vilket livligt uppskattats av de värnpliktiga. Inalles ha ett 25-tal elever deltagit. (Melin, I 2)

Det framstår som ett bestämt önskemål att en civil hovslagare får anställas vid krigsskolan. Under en följd av år har sådan endast kunnat anställas i form av »extra vaktmästare». Med den planerade lönehöjningen för yrkesmännen kan detta ej längre tillämpas då kvalificerade sökande ej torde kunna anskaffas utan att motsvarande lön finnes. (Krantz, KS)

Den för vpl hovslagare tilldelade tiden för utbildning i hovbeslag är för knäppt tilltagen. Vidare saknas tillräckligt kvalificerade lärare. En utväg vore att samordna utbildningen vid I 20 och K 4, då det senare regementet har bättre tillgång till lärare, lokaler och utrustning. Härför fordras dock att utbildningstiden blir lika för infanteri och kavalleri. Fritidsundervisningen av vpl i hovbeslag har omfattats med stort intresse och kommer otvivelaktigt för framtiden betyda mycket för höjande av hovvården inom länet. (Modig, I 20)

Med nuvarande dåliga rekrytering till stamskolorna kommer det mycket snart att bli en katastrofal brist på hovslagare. Lämpligast vore kanske att vid varje skvadron anställa en hovslagaröverfurir då det nog vore möjligt få behålla de bästa hovslagarna vid regementet. Fördelen vore vidare att man fick hovslagare som väl kände till skvadronens hästar och därigenom kände större ansvar för hästarna. (Modig, K 4)

Rekryteringen av hovslagare synes svår.

(Fahlquist, A 5)

Trots många försök har hovslagarfrågan ännu ej bragts till någon lösning. RS är för skoningens utförande helt hänvisad till hingstdepåns gårdssmed. RS bör snarast erhålla egna hovslagare varav behovet bör beräknas till två. För att tillförsäkra det högtstående hästmaterialet ett kvalificerat hovbeslag bör en av dessa vara civilanställd. (Waxberg, RS)

Hästsjukvård.

En besvärlig stallinfektion gör att så gott som alla sår bli infekterade och svårläkta. Detta är så mycket mer egendomligt som stallet ej inhyst hästar under de senaste fyra åren. Ett fall av allmän blodförgiftning inträffade, troligen med ett obetydligt sår å ena bakbenet som primärorsak. Benet svullnade starkt och strax efteråt även de övriga benen. Temp steg till 40,5°. Hästen fick sulfapreparat utan verkan. Den fick sedan penicillin under 5 dagar och syntes fullt återställd. Efter två dagar inställde sig på nytt hög feber med helt upphörd foderlust. Efter ny penicillinbehandling tre dagar blev hästen fullt återställd, ehuru svullnaden i benen stod kvar rätt länge. (Breide, K 2)

En tjänstehäst i hög kondition fick svår korsförslamning och dog på en dag. Ett stort antal gaffelbands-, sen- och ledsador äro synbarligen bevis för att i det nuvarande hästbeståndet inrymmas en hel del hästar med gamla kroniska lidanden, vilka lätt akutiseras. (Lavesson, K 2)

De remonter, som tilldelats T 3 ha drabbats av stor avgångs- och sjukskrivningsprocent. En remont slaktades på grund av »slinger» orsakat av förbening av intervertebralskivorna mellan ländkotorna och tryck på ryggmärgen, en kasserades för spatt, en är vid årsskiftet kassabel på grund av lårledsinflammation. Två remonter ha varit sjukskrivna längre tid för ledaffektioner. (Hornwall, T 3)

En häst har avlivats på grund av ryggmärgsblödning sannolikt orsakad av fastklämning under spiltbom. (Munthe, T 2)

Ett ganska stort antal ledåkommor ha drabbat såväl yngre som äldre remonter. Det har i de flesta fallen rört sig om carpiter men även i en del fall om hovledsartitrit. (Mellroth, IV. milo)

Tretton hästar ha råkat ut för grimskafskador, vilka huvudsakligen uppkommit sedan stallvakterna nattetid indragits. De flesta skadorna ha varit svårläkta sår i karlederna på bakbenen. Antalet sjukdagar för dessa hästar ha varit 211. Tre hästar ha dött eller måst nedslaktas på grund av grimskafskador.

(Mellroth, K 1)

Ett fall av muskelinflammation i bog- och skulderbladsmuskulaturen på vänster fram på en ridhäst visade ingen förbättring efter vila, lokalbehandling och salicylsyra men hästen blev efter 8 dagars behandling med 3—4 hg bagerijäst per dag fullt bra.

(Engqvist, I 3)

Röntgen har visat sig mycket värdefullt i såväl diagnostiskt som prognostiskt avseende.

(Waxberg, RS)

Ridhästarna förbrukas onödigt snabbt på grund av det mycket ojämna arbetet. Under långa tider få de endast gå $\frac{1}{2}$ timme om dagen för att sedan under övningar gå dygnet runt mest i trav och galopp och med tung packning.

(Modig, I 20)

Hästsjukvården utföres huvudsakligen i sjukstallet. Försök med behandling i skvadronsstallarna har gjorts men ej fallit väl ut då belyningsförhållandena m m vintertid äro för dåliga.

(Modig, K 4)

Året 1946 har varit svårt med många sjukdomsfall och decimering av remontbeståndet med 15 hästar. Grässjuka har skördat 7 remonter, 4 st i den akuta formen och 3 st i den kroniska. Endast dessa 7 fall diagnostiserades och endast de yngre remonterna angreps medan 4-åringarna gingo fria.

Av andra inträffade dödsfall kan nämnas att genast vid betessläppningen en remont störtade vid den sedvanliga ystra galoppen. Obduktion visade hjärtmuskuldegeneration.

(Lavesson, Herrevadskloster)

Smittsamma hästsjukdomar.

Smittsamma hästsjukdomar ha, bortsett från en lindrig kvarkepizooti vid I 12 samt lus och maskinvasion, icke förekommit.

(Åstrand, I milo)

Infektiös anämi har under året visat tendens till ökning bland de utackordade hästarna. Åtgärder skola vidtagas i form av förbud för s, k. gemensamhetsbeten.

(Hermansson, II. milo)

Under eftersommaren insjuknade samtliga remonter av årgång 1945 i kvarka. Fallen voro lindriga och förlöpte utan komplikationer.

(Munthe, Gudhem)

Kvarkepizooti utbröt på senhösten efter hästarnas intagning från betet efter en synnerligen regnrik och kall höst, under vilken tid hästarna tappat i hull, kondition och motståndskraft. Samtliga remonter insjuknade och sjukdomsbilden var av allvarligt slag med många djupliggande subparotideala abscesser och många trakeotomier som följd. Fem remonter dogo, två av lungabscesser, två av anasarka och en i pyämi. Penicillinterapi kom till stor användning. Dess verkan synes god vid rena infektiösa bronkiter med hög temp, men utan påtaglig effekt vid varje form av lokalisation till organ såsom lunga, lever, mjälte. Ingen effekt kunde iakttagas av penicillin vid anasarka, men väl räddades några fall genom calcinatinjektioner, hjärtonicum och blodtransfusioner.

(Lavesson, Herrevadskloster)

En svårartad kvarkepizooti utbröt i början av vinterhalvåret, då samtliga yngre remonteringo sjukdomen.
(Lavesson, Dressyranstalten)

Bland smittsamma hästsjukdomar har kvarka förekommit i 15 fall bland de nyinköpta ackordhästarna. En häst dog.
(Fahlquist, I 19)

Utfodring.

Under de första dagarna då remonterna kommo direkt från gräsbete och omedelbart ställdes på torrfoder i en riklig halmbädd och med knapp höration, inställde sig rätt svårartad förstoppning hos nära hälften av hästarna. En häst dog till följd av förstoppning i blindtarmen.
(Breide, K 2)

Arméns foder borde av och till underkastas kemisk analys för fastställande av mineralsammansättning och vitaminhalt. Remonterna ha som vanligt fått tillskott av dinatriumfosfat och ewomin, vilket tillskott i fortsättningen kommer att kompletteras även med kobolt.
(Hornwall, T 3)

Vid övergången från cellförblandad foderstat till ren kraftfoderstat förekom ett par fall av kolik och ett fall av urtikaria.
(Nilsson, K 1)

Under de senaste tre åren ha 1:a-årsremonterna fått 50 g natriumfosfat per dag, vilket synes mycket gynnsamt påverka hästarnas allmänna motståndskraft. Fosfattillskott tycks även i vissa fall ha en synnerligen god inverkan på hornkvaliteten. Några hästar med mörkt horn ha fått 100 g natriumdifosfat per dag. Hornkvaliteten har tydligt ändrat sig så att man i hornkapseln kan se skillnaden på hornet före och efter fosfattillskottet. En häst, som tidigare hade så mörkt horn att den ej kunde skos, har efter behandling ett år med fosfattillskott fått fullt normal hornkvalitet.
(Modig, K 4)

Hundsjukvård.

Det kan starkt ifrågasättas om icke antalet i tjänst varande hundar kan begränsas.
(Åstrand, I. milo)

Då lokaler saknas för vårdande av sjuka hundar kan man ifrågasätta om hundar böra placeras vid regementet.
(Hässler, I 11)

Hundhållningen har under året varit utsatt för svår kritik, då hundarna genom hundgårdens läge givit anledning till störande oljud, varför stadens hälsovårdsnämnd förbjudit hundarnas hållande i den nuvarande hundgården. Hundarna ha hållits instädda nattetid, men ha då de släppts ut på morgonen kunnat vara illamående sannolikt beroende på bristande ventilation och för litet utrymme. Kronans hundar synas ha full rätt att ställa lika stora krav på stallar och utrymmen för vård som kronans hästar.
(Johansson, I 12)

På grund av dåliga stallförhållanden har hundvården blivit lidande. Det nuvarande hundstallet är sedan ett par år utdömt. Medel till nybyggnad har ställts till förfogande men byggnadstillstånd har icke erhållits. Vid AUS sjukstall ha hundboxar inretts för sjuka hundar. Valpsjuka har förekommit i 4 fall varav ett med dödlig utgång.
(Ganting, I 8)

I februari månad utbröt en valpsjukeepizooti med inalles 22 st insjuknade. Infektionen var ettrig och tre hundar dogo i septicämi och fyra avlivades. Avsaknad av isoleringsstall gör säkerligen att smittan får större spridning.

(Hornwall, Arméhundskolan)

Hundsjukvården försvåras genom avsaknaden av hundboxar i sjukstallet.

(Modig, K 4)

Veterinärmateriel.

Förrådsutrymmen ha under föregående år varit mycket bristfälliga, lokalerna ha varit trånga och fuktande. Bättre lokaler ha anskaffats och veterinärmaterielen genomgått. Skador på framförallt instrument voro lyckligtvis ej allvarliga.

(Lavesson, K 2)

Förvaltning.

Truppveterinärvårdsanslaget befinnes redan vid årsskiftet icke täcka avsedda utgifter.

(Hornwall, T 3)

Övrigt.

Sadelfrågan synes mig icke vara löst på ett tillfredsställande sätt. I de flesta fall passar sadlarna icke så väl och även sadelgjordarna orsaka skador i mycket hög grad. Utprovning av en lämpligare sadelmodell för armén är enligt min mening fortfarande önskvärd.

(Breide, K 2)

Då det hänt att nyinmönstrade hundar lyckats rymma och, då de saknat halsband, endast med svårighet kunnat återskaffas, borde varje hund vid inmöstringen omedelbart förses med lämplig halsbandslänk med identitetsbricka, truppförbandsbeteckning och löpande nummer.

(Wahlberg, T 4)

Vid besiktningar av draghästar för inköp har det visat sig att de uppvisade hästarna varit avsevärt sämre än före kriget. Krigsårens goda hästpriser ha fört med sig att ston utan urskiljning tagits till avel, vilket fört med sig sämre kvalitet.

(Wallgren, I 17)

Till den genom kbr givna tillåtelsen att mottaga civila personer tillhöriga husdjur i kronans stallar borde kopplas tillåtelse att vid transport av dessa djur få använda kronan tillhöriga hästtransportfordon mot i orten gängse taxa.

(Widtskiöld, A 2)

På anmodan av avd II c har livsmedel besiktigats varvid mindre partier kött och fläsk kasserats.

(Furuby, S 1)

C. Sjukligheten och sjukvården bland arméns hästar och hundar.

1. Hästar.

Medelsjukprocenten har under året varit 7,7.

Av Tab 1 i tabellavdelningen framgår sjukprocenten såväl för truppförbanden som för de olika vapenslagen och militärområdena. Gränserna äro

Tab. A. Fall av vissa sjukdomar bland hästarna vid arméns beridna truppförband pr 100 hästar under år 1946.

Truppförband	Lymfångit	Kolik (försöppning, gasansamling, tarmvred)	Potvulleindammation	Benhinninflammation	Inflammation i sensor och senakidor	Leddkomnor (utom spätt)	Spätt	Krosskada, sär	Mugg	Tryckskada	Hovspricka	Hovinflammation, hovbild
Livregementet till häst . . .	10·2	1·3	1·1	2·0	14·8	33·9	4·9	30·0	2·5	5·4	1·6	14·1
Skånska kavalleriregementet .	5·8	11·2	3·1	3·4	16·0	13·3	3·4	24·8	1·0	3·4	4·4	9·2
Livregementets husarer . . .	10·0	0·9	1·6	1·6	16·7	28·5	3·0	23·5	0·7	11·5	1·6	15·4
Norrlands dragonregemente .	13·8	0·5	0·5	0·6	12·5	20·3	1·6	20·5	1·6	4·5	2·2	9·9
<u>Svea artilleriregemente . . .</u>	7·4	0·5	—	0·9	13·0	19·9	3·2	34·2	3·2	6·5	6·0	19·4
Göta artilleriregemente . . .	8·8	2·8	2·1	3·1	12·1	25·6	2·8	34·8	3·6	4·0	1·2	12·8
Wendes artilleriregemente . .	2·5	—	0·8	—	11·8	8·4	1·7	10·1	0·8	—	1·7	5·9
Norrlands artilleriregemente .	11·4	0·9	0·4	—	6·9	23·0	4·9	29·7	1·8	6·0	3·8	25·2
Norrbottnens artillerikår . . .	10·8	4·5	2·2	2·2	11·2	34·1	11·7	30·5	1·8	12·1	7·6	17·5
Smålands artilleriregemente .	—	—	—	—	—	3·9	—	1·6	—	0·8	0·8	—
Gotlands artillerikår	—	2·0	—	—	2·5	1·0	1·0	2·0	—	0·5	—	—
Bodens artilleriregemente . . .	—	—	—	—	1·4	1·7	—	1·7	0·3	—	—	0·3
Bergslagens artilleriregemente	—	—	—	—	1·1	—	—	—	—	—	—	1·1
<u>Svea ingenjörkår . . . . .</u>	3·2	1·6	1·6	1·6	6·8	17·5	1·6	39·7	—	12·7	3·2	7·9
Göta ingenjörkår	4·1	1·4	4·1	9·5	23·0	6·8	5·4	20·3	1·4	—	2·7	2·7
Bodens ingenjörkår	6·7	—	—	—	11·1	33·3	6·7	28·9	2·2	8·9	—	6·7
<u>Signalregementet . . . . .</u>	1·5	1·5	1·5	—	12·0	7·5	9·0	21·1	—	4·5	1·5	4·5
<u>Svea trängkår . . . . .</u>	8·0	3·0	7·0	3·0	10·0	18·0	5·0	21·0	1·0	1·0	4·0	5·0
Göta trängkår	9·6	—	—	—	5·3	1·3	1·1	20·2	—	2·1	4·3	10·6
Norrlands trängkår	11·0	—	2·5	3·7	11·0	29·4	8·6	81·0	3·7	18·4	1·2	34·4
Skånska trängkåren	12·3	24·5	2·5	—	8·6	25·8	4·9	45·4	—	—	1·0	3·7
Sammandrag.												
Kavalleriet	10·6	2·2	1·4	1·7	14·8	24·6	3·1	24·2	6·1	6·6	2·2	14·4
Artilleriet	9·1	6·0	1·5	1·3	10·2	23·8	5·0	29·5	2·4	5·7	3·9	17·0
Ingenjörtrupperna	4·4	1·1	2·2	4·4	14·3	17·0	4·4	29·1	1·1	6·6	2·2	5·5
Signaltrupperna	1·5	1·5	1·5	—	12·0	7·5	9·0	21·1	—	4·5	1·5	4·5
Trängtrupperna	10·1	6·4	3·1	1·7	8·7	21·0	4·8	40·3	1·1	5·0	2·8	12·9

beträffande de beridna vapenslagen 8,7 % (ingenjörtrupperna) och 6,3 % (signaltrupperna) samt för militärområdena 10,6 % (V. milo) och 6,2 % (I. milo). Å remontdepåerna var sjukprocenten 5,3 (659 sjukskrivna) mot 5,3 (674 sjukskrivna) föregående år.

Av Tab 2 framgår de olika sjukdomarnas frekvens och utgång.

I Tab A är en sammanställning gjord av de vanligast förekommande och för truppförbandens tjänsteduglighet mest betydelsefulla sjukdomarna bland hästarna vid beridna truppslag. Siffrorna angiva antalet fall (under året insjuknade) per 100 hästar.

Ledskadorna visar en fortsatt obetydlig ökning vid kavalleriet medan frekvensen vid artilleriet är ungefär densamma.

Senskadorna ha likaledes ökat vid kavalleriet, medan artilleriet redovisar en markant minskning, allt i jämförelse med år 1945.

Tab B och C ha uppgjorts för att ge en föreställning om frekvensen av olycksfall och deras påföljd.

2. Hundar.

Av sjukdomsorsaker dominerar sårskador med 37 % av samtliga behandlade fall. Valpsjuka har förekommit i 28 fall (mot 43 fall 1945) varav 9 fall med dödlig utgång.

Av Tab 6 framgår de olika sjukdomarnas frekvens och följder.

Tab. B. Till direkta olyckshändelser hänförliga sjukdomsfall bland arméns hästar år 1946.

Truppförband	Antal fall	Skadans art	Skadans tillkomstsätt	Skadans påföljd
<i>I. milo</i>				
I 7	¹ 1	Hovbensbrott	Ej angivet	Avlivad
I 11	¹ 1	Hovbensfraktur	, ,	,
	¹ 1	Ytliga böjsenan avskuren	Under betesgång	,
I 12	1	Brott på underkäken	Ej angivet	,
	1	Benbrott	, ,	,
A 3	1	Öppnad kronled	Slag av annan häst	,
	1	Perforerande spiktramp	Ej angivet	Kasserad
	1	Fissur kronben	Kullridning vid hinder	Avlivad
	1	Fraktur å kotben	Slag av annan häst	,
	¹ 1	Brott å halskota	Under betesgång	Självdöd
	¹ 1	Brott å överarm	Ej angivet	,
Ing. 2	1	Bristning å lärmuskeln	Fastnat i grimskaff	Avlivad
T 4	¹ 1	Benbrott	Ej angivet	,
	1	Brott å halskota	Dikeskörning vid biltransport	Självdöd
<i>II. milo</i>				
I 5	¹ 3	Benbrott	Spark av annan häst	Avlivade
	¹ 1	Krosskada	Överkörd av tåg	Självdöd
	1	Tarmframfall	Gått på tjuderspett	Avlivad
	1	Perforerande ledsår	Sparkskada	Kasserad
I 14	1	Benbrott	Ej angivet	Avlivad

¹ Hos fodervärd.

Truppförband	Antal fall	Skadans art	Skadans tillkomstsätt	Skadans påföljd
A 4	1	Brott & överarm	Ej angivet	Avlivad
	1	» » underarm	Spark av annan häst	»
	1	» » »	Kullridning	»
	1	Benbrott	Fastnat i spiltbom	»
	1	Bäckenbensbrott	Halkat på stallgängen	Kasserad
	¹ 3	Kvävning	Ej angivet	Självdöda
	¹ 1	Bränd	Av elektrisk ledning	»
	¹ 1	Kvävning	Drunkning	»
	¹ 1	Benbrott	Ej angivet	Avlivad
<i>III. milo</i>				
I 15	1	Krosskada	Skenolycka	Självdöd
	1	»	Kollision	»
K 3	1	Drunkning	Ramlat i kanal	»
	1	Brott på 2. ländkotan	Kullridning under jakt	Avlivad
	1	» » 1. korskotan	»	»
	1	» » skenbenet	Halkat på snöklump	»
	1	Ruptur av böjsenan	Stallskada	»
	1	Fullständig luxation i kronleden	Fastnat med brodd i ridhusvägg	»
	2	Hjärnskakning	Skenolycka	Kasserade
A 2	1	Benbrott	Slag av annan häst	Avlivad
	¹ 1	Öppnad och söndersågad kronled	Taggtrådskada	»
	¹ 1	Dödad av blixten	Åskslag	Självdöd
	¹ 1	Kvävning	Drunknad	»
	2	Ledsår	Ej angivet	Avlivade
	1	Sår i senskida	» »	Avlivad
T 2	1	Splittrat brott & underarmsbenet	Fall & hinder	»
	1	Brott & 5. halskotan	Skenolycka	»
	1	Ryggmärgskontusion	Fastnat under spiltbom	»
	¹ 1	Bäckenbrott	Tågolycka	»
<i>IV. milo</i>				
I 8	1	Sår med benhinneinf.	Fastnat mellan två stenar	Avlivad
	1	Benbrott	Sparkskada	»
K 1	1	Kvävning	Grimskaftsskada	Självdöd
	1	Förblödning	»	»
	1	Benbrott	Under järnvägstransport	Avlivad
	1	Fraktur & ryggraden	Omkullridning	»
	1	» » epistrofeus	Grimskaftsskada	»
	¹ 1	Benbrott	Under betesgång	»
	1	Perforerande ledsår	Ej angivet	»
A 1	¹ 1	Tetanus	Spark i bringan	»
	¹ 1	Diafragmaruptur	Ej angivet	»
	1	Benbrott	Spark av häst (fältförband)	»
	2	Ytliga böjsenan avskuren	Under jaktridning	Avlivade
	² 2	Perforerande hasledssår	Ej angivet	»
	¹ 1	Fraktur h f	» »	Avlivad
	¹ 1	Sticksår i buken	» »	»
Ing.1	1	Brott av v underarmsbenet	Fall i rastgård	»
	1	Brott av bogbladet	Stegring och fall mot bom	»
S 1	1	Benbrott	Skenolycka	»
	¹ 2	»	Ej angivet	»
T 1	1	Kotbensbrott	Skenolycka	»
	1	Hasledssår (sticksår)	Ej angivet	»

¹ Hos fodervärld. — ² Därav 1 hos fodevärd.

Truppförband	Antal fall	Skadans art	Skadans tillkomstsätt	Skadans påföljd
<i>V. milo</i>				
I 3	1	Benbrott	Spark av annan häst	Avlivad
	1	Krossat skenben v b	Nedtramp i stenrös	,
	1	Benbrott	Påkörd av lastbil	,
I 13	1	Kvävning	Drunkning	Självdöd
<i>VI. milo.</i>				
I 19	1	Kvävning genom nackbrott	I stallet	Självdöd
	1	Pneumotorax	Påkörd	,
I 20	1	Krossat pannben	Skenolycka	Avlivad
K 4	1	Fraktur av epistrofens	Kullridning	Självdöd
	1	10—11 bröstkotan krossade samt ruptur i aorta	Gått omkull vid löshoppning	,
A 5	12	Kvävning	Drunknade	Självdöda
Ing 3	1	Splitterbrott å kotbenet	Löshoppning i ridhus	Avlivad
	1	Kvävning	Drunknad	Självdöd
RS	1	Fraktur av halskota	Fall å hinder	Självdöd
	1	, av hasen	Skadad vid hoppning	Avlivad
	1	Hovbensfraktur (brott proc ext)	Ej angivet	Kasserad
	1	Gaffelbandsruptur	Under galopparbete	Avlivad
Gudhem	1	Ihjälslagen	Åsknedslag	Självdöd
Herrevadskloster	1	Avskurna böjsenor	Ej angivet	Avlivad

Tab. C. Översikt av olycksfall bland arméns hästar år 1946 med hänsyn till dels skadans art, dels skadans påföljd.

Skadans art.	Skadans tillkomstsätt										
	Sken, kollision m. m.	Spark eller bett av annan häst	Omkullridning	Hopp över hinder, fall	Drunkning m. m.	Åkslag	Skada i stallet, halva	Under betesgång	Övriga	Ej angivet	Summa
Brott på extremiteter	3	8	2	2	—	—	2	1	1	10	29
Brott i övrigt i bensystemet	5	1	4	3	—	—	2	1	1	8	19
Ledsador	—	1	—	—	—	—	—	1	1	5	3
Benspricka	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1
Sår	—	2	—	—	—	—	—	1	1	3	6
Bristning av muskler eller senor	—	—	1	2	—	—	2	1	—	2	3
Kvävning	1	—	—	—	7	—	2	—	—	3	13
Krosskada	3	—	—	—	—	—	1	—	1	—	5
Hjärnskakning	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Övriga skador	—	—	—	—	—	2	1	1	1	1	6
Summa	14	12	8	7	7	2	10	5	5	27	97
<i>Skadans påföljd.</i>											
Självdöda	5	—	1	2	7	2	3	1	1	5	27
Avlivade	6	11	7	5	—	—	6	4	4	20	63
Kasserade	3	1	—	—	—	—	1	—	—	2	7
Summa	14	12	8	7	7	2	10	5	5	27	97

¹ Hos fodervärd.

16 Tab. 1. Översikt av sjukligheten bland arméns hästar år 1946.

Truppförband.	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10	
	Insjuknade		A v f ö r d a		Antal sjuk-dagar		Antal häst-tjänst-görings-dagar		Sjukdagar på 100 tjänst-görings-dagar											
	Ej sjuk-skriv-na	Sjuk-skriv-na	Tjänst-dugliga	Ej tjänst-dugliga	Själv-döda	Av-liva-de	Antal sjuk-dagar	Antal häst-tjänst-görings-dagar	Sjukdagar på 100 tjänst-görings-dagar											
Livregementet till häst	390	771	588	99	4	12	16 810	162 844	10·3											
Skånska kavallerireg	616	452	393	41	4	—	7 003	88 657	7·9											
Livregementets husarer	1 300	766	636	82	1	10	15 323	203 919	7·5											
Norrlands dragonreg.	290	776	966	126	4	6	18 004	228 033	7·9											
Svea artillerireg.	—	323	282	25	—	4	6 140	79 008	7·8											
Göta artillerireg.	703	731	493	183	3	19	12 703	153 947	8·3											
Wendes artillerireg.	159	60	52	162	—	4	2 732	42 648	6·4											
Norrlands artillerireg.	210	746	658	71	1	5	12 035	163 489	7·4											
Norrbottnens artillerikår	211	505	375	96	8	3	8 818	81 401	10·8											
Smålands artillerireg.	—	29	24	2	2	1	682	11 123	6·1											
Gotlands artillerikår	11	22	14	7	—	—	397	7 433	5·8											
Bodens artillerireg.	1	26	21	3	—	—	334	10 665	7·8											
Bergslagens	4	12	12	—	—	—	265	10 409	2·5											
Svea ingenjörkår	110	99	86	6	—	2	1 983	23 031	8·4											
Göta ingenjörkår	5	117	72	36	1	1	1 916	27 027	7·1											
Bodens ingenjörkår	13	81	65	11	1	1	1 938	16 254	11·9											
Signalregementet	57	68	51	6	2	4	1 525	24 076	6·8											
Svea trängkår	16	123	71	44	—	2	2 423	36 664	6·6											
Göta trängkår	136	106	78	22	—	3	1 840	34 068	5·4											
Norrlands trängkår	498	219	184	32	—	—	3 183	29 744	10·5											
Skånska trängkåren	41	138	107	24	3	—	1 956	29 756	6·6											
Inf. I. milo	5	126	86	56	5	3	1 900	61 922	3·1											
» II. »	336	339	251	74	1	6	4 982	65 478	7·6											
» III. »	42	198	106	78	5	1	3 700	50 769	7·8											
» IV. »	119	267	163	93	1	3	3 684	47 861	7·7											
» V. »	82	386	236	135	—	6	6 362	52 347	12·2											
» VI. »	23	322	246	57	4	5	5 856	43 560	13·4											
» VII. »	10	32	25	7	—	—	1 035	7 570	18·7											
Skolor m. fl. ¹	246	560	491	41	1	2	10 552	158 436	6·7											
Remontdepåer ²	979	659	620	1	16	8	12 929	245 789	5·3											
I allt	6 818	9 059	7 402	1 615	67	111	169 410	2 197 928	7·7											
Sammandrag.																				
<i>a. Vapenslag.</i>																				
Kavalleri	2 596	2 765	2 588	348	13	28	57 140	683 453	8·4											
Artilleri	1 299	2 454	1 931	549	14	36	44 606	560 123	8·0											
Ingenjörtrupper	128	297	223	53	2	4	5 787	66 312	8·7											
Signaltrupper	57	68	51	6	2	4	1 525	24 076	6·8											
Träng	691	536	440	122	3	5	9 352	130 232	7·2											
Infanteri	817	1 670	1 063	495	16	24	27 519	329 507	8·4											
Skolor m. fl. ¹	246	560	491	41	1	2	10 552	158 436	6·7											
Remontdepåer ²	979	659	620	1	16	8	12 929	245 789	5·3											
I allt	6 818	9 059	7 402	1 615	67	111	169 410	2 197 928	7·7											
<i>b. Militärområden.</i>																				
I. milo	826	922	684	321	15	9	16 189	261 133	6·2											
II. »	1 244	1 304	1 093	177	2	11	20 150	258 711	7·8											
III. »	2 181	1 801	1 313	360	9	33	33 566	442 703	7·6											
IV. »	692	1 651	1 241	273	7	27	32 515	373 484	8·7											
V. »	86	398	248	135	—	6	6 627	62 756	10·6											
VI. »	538	1 710	1 673	293	17	15	35 450	379 918	9·3											
VII. »	21	54	39	14	—	—	1 452	15 003	9·5											
Skolor m. fl. ¹	246	560	491	41	1	2	10 552	158 436	6·7											
Remontdepåer ²	979	659	620	1	16	8	12 929	245 789	5·3											
I allt	6 818	9 059	7 402	1 615	67	111	169 410	2 197 928	7·7											

¹ Ridskola, krigsskolan, infanteriskjutskolan, arméns jägarskola, arméns underofficersskola, och arméledningen. — ² Jämte dressyranstalten.

a) Arméns truppförband.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar	Vårdade i sjukskrivna
	Kvarstående från föreg. år	Inskjutade	Summa	Tjänstgöriga	Pj tjänstgör.	Självdöda	Avlidna	Summa			
I. Infektionssjukdomar.											
Bleksot	—	3	3	—	—	1	2	3	—	10	—
Blodförgiftning	—	4	4	1	—	3	—	4	—	61	—
Feber	—	2	2	2	—	—	—	2	—	29	—
Kvarka	1	76	77	39	—	1	—	40	37	1738	—
Stelkramp	—	4	4	—	1	1	2	4	—	2	—
Andra infektionssjukdomar	—	35	35	34	—	—	1	35	—	531	—
II. Invasionsjukdomar.											
Masksjuka	—	42	42	42	—	—	—	42	—	63	369
Andra invasionsjukdomar	—	6	6	6	—	—	—	6	—	118	15
III. Konstitutionella sjukdomar.											
Olämplig typ	—	17	17	4	12	—	—	16	1	183	—
Rachitis	1	3	4	1	2	—	—	3	1	76	—
IV. Förgiftningar.											
Mögel förgiftningar	—	4	4	4	—	—	—	4	—	10	—
V. Nervsystemets sjukdomar.											
Hjärnskakning	—	2	2	—	1	—	—	1	1	160	—
Hjärn-, hjärnhinneinflammation	—	1	1	—	—	—	—	—	1	47	—
Koller	—	3	3	—	2	—	1	3	—	4	—
Lamhet, ensidig och dubbelsidig, fullständig och ofullständig	—	2	2	—	1	—	1	2	—	—	—
Andra sjukdomar i nervsystemet	—	97	97	5	89	—	3	97	—	398	1
Lynnesfel	—	6	6	—	6	—	—	6	—	—	—
VI. Ögats sjukdomar.											
Allmän ögoninflammation	—	1	1	1	—	—	—	1	—	62	—
Inflamm. i bindehinnan	—	41	41	39	—	—	—	39	2	330	27
» » hornhinnan	3	23	26	26	—	—	—	26	—	519	6
Starr	—	3	3	—	3	—	—	3	—	—	—
Andra sjukdomar i ögat	—	2	2	1	1	—	—	2	—	21	—
VII. Örats sjukdomar.											
Övriga	—	1	1	1	—	—	—	1	—	11	—
VIII. Andningsorganens sjukdomar.											
Luftrörskatarr	2	20	22	20	1	—	—	21	1	384	24
Luftstrupshuvudinflammation	—	3	3	3	—	—	—	3	—	36	—
Lungemfysem, kvickdrag	—	69	69	4	60	—	4	68	1	514	2
Lunginflammation	—	3	3	—	—	2	1	3	—	2	—
Näsblödning	—	1	1	1	—	—	—	1	—	4	—

Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjuk- dagar	Vårdade ej sjukskrivna	
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade	Summa	Tjänstgör.	Ej tjänstgör.	Självdöda	Avlivade	Summa				
												1
Näskatarr	2	13	15	15	—	—	—	15	—	—	192	—
Pipande kvickdrag	2	3	5	1	3	—	—	4	1	—	157	—
Sjukd. i näsans bihålor	—	7	7	6	—	—	—	6	1	—	211	—
Andra sjukdomar i and- ningsorganen	—	9	9	1	1	7	—	9	—	—	18	—
<i>IX. Cirkulationsorga- nens sjukdomar.</i>												
Blodpropp	—	2	2	—	—	—	—	—	2	—	82	—
Hjärtförlamning	—	3	3	—	—	3	—	3	—	—	—	—
Inf. i hjärtsäck o. hjärtat	1	6	7	4	—	2	1	7	—	—	73	—
Lymfkärl- o. körtelinflamm. Organiskt hjärtfel	18	478	496	420	64	—	5	489	7	5	593	49
Andra sjukdomar i cirkula- tionsorganen	4	27	31	16	10	—	2	28	3	—	695	—
Andra sjukdomar i cirkula- tionsorganen	—	7	7	5	—	1	—	6	1	—	79	—
<i>X. Digestionsorganens sjukdomar.</i>												
Benröta i tandhålorna	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	6	—
Bukhinneinflammation	—	1	1	—	—	1	—	1	—	—	13	—
Bukvattusot	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	9	—
Förstoppning	—	40	40	38	—	2	—	40	—	—	157	5
Gasansamling i tarmarna	—	9	9	9	—	—	—	9	—	—	18	—
Inflammation i svalget	1	5	6	6	—	—	—	6	—	—	73	—
Kolik av obestämd art	—	70	70	62	1	7	—	70	—	—	189	26
Krubbitning	3	8	11	7	3	—	—	10	1	—	270	—
Mag-, tarmbristning	—	4	4	—	—	4	—	4	—	—	1	—
Mag-, tarmkatarr; mag-, tarminflammation	1	28	29	17	8	1	2	28	1	—	295	1
Magutvidgning, akut	—	4	4	4	—	—	—	4	—	—	15	—
Sår i munnen (tungan, la- nera)	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	11	8
Tandfel	—	212	212	205	7	—	—	212	—	—	214	1 509
Tarmvred, tarminstjälpning	—	7	7	—	—	4	3	7	—	—	8	—
Andra sjukdomar i diges- tionsorganen	1	37	38	29	7	—	1	37	1	—	517	47
<i>XI. Urin- o. könsorga- nens sjukdomar.</i>												
Blåskatarr och blåsinflam- mation	—	2	2	1	1	—	—	2	—	—	8	—
Sjuklig könsdrift	—	12	12	6	5	1	—	12	—	—	226	—
Andra sjukdomar i urin- och könsorganen	—	3	3	2	1	—	—	3	—	—	41	—
<i>XII. Rörelseorganens sjukdomar.</i>												
Allmän stelhet, svaghet	—	442	442	17	425	—	—	442	—	—	769	1
Benbrott	—	32	32	1	1	2	28	32	—	—	468	—
Benspricka	2	4	6	1	2	—	1	4	2	—	642	—
Bristning av muskler	—	7	7	5	—	—	2	7	—	—	146	—

Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar	Vårdade ej sjukskrivna
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade	Summa	Tjänstgöriga	Ej tjänstgör.	Sjuktvåda	Avlivade	Summa			
Fottrulleinflammation . . .	2	83	85	24	52	2	—	78	7	1 515	—
Inflamm. i ben o. benhinna . .	5	79	84	76	4	—	—	80	1	2 500	—
Inflammation i muskler . . .	—	17	17	14	1	—	—	15	5	249	—
Inflamm. i, bristn. av senor . .	81	560	641	472	95	—	7	574	71	26 798	2
Inflammation i senskidor . . .	4	128	132	88	26	1	2	117	15	3 847	1
Inflammation i slemsäckar . . .	—	6	6	5	1	—	—	6	—	85	—
Korärförlämnig	1	18	19	9	2	2	5	18	1	87	—
Ledgalla	2	25	27	22	4	—	—	26	1	522	1
Ledinflammation	112	887	999	639	282	—	3	924	71	29 222	—
Ledstyvhet	—	20	20	10	9	—	1	20	—	141	—
Ledvrickning, fullständig . . .	—	17	17	13	2	—	1	16	1	429	—
Ledvrickning, ofullständig . .	16	257	273	250	2	—	—	252	21	4 876	—
Piphas	1	7	8	7	—	—	—	7	1	141	10
Reumatism	1	19	20	18	2	—	—	20	—	172	—
Ringkota	10	84	94	33	60	—	—	93	1	1 920	—
Spatt	19	227	246	110	112	—	—	222	24	7 586	—
Stollsvamp	1	14	15	15	—	—	—	15	—	488	3
Tuppsteg	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—
Upphakning av knäskålen . . .	1	2	3	2	—	—	—	2	1	44	1
Överben	1	26	27	26	1	—	—	27	—	649	—
Andra sjukdomar i rörelseorganen	7	224	231	112	109	—	5	226	5	2 229	6
<i>XIII. Hudens och bindvävens sjukdomar.</i>											
Blodutgjutning i bindväven . .	2	9	11	11	—	—	—	11	—	182	2
Böld	—	58	58	55	1	—	—	56	2	830	8
Djupliggande bogsvulst	—	3	3	3	—	—	—	3	—	145	—
Eksem	7	31	38	37	—	—	—	37	1	648	39
Fistel	—	6	6	6	—	—	—	6	—	169	4
Hudinflammation	1	4	5	3	2	—	—	5	—	114	1
Krosskada	14	378	392	372	2	2	3	379	13	5 066	117
Lymfutigjutn. i bindväven . .	1	36	37	36	—	—	—	36	1	864	2
Löss	1	24	25	22	—	—	—	22	3	164	34
Mankfistel, nackfistel	—	6	6	4	2	—	—	6	1	372	—
Mugg	2	175	177	173	2	—	—	175	1	1 144	512
Nässelutslag	—	8	8	8	—	—	—	8	—	50	5
Ringorm	28	22	50	50	—	—	—	50	—	1 047	—
Skabb, Dermatocopte	—	7	7	7	—	—	—	7	—	76	80
Sår	31	1 090	1 121	1 086	1	—	7	1 094	27	17 483	1 376
Tryckskada	10	388	398	390	1	—	—	391	7	5 432	110
Ödem	—	3	3	3	—	—	—	3	—	16	—
Andra sjukdomar i huden och bindväven	—	10	10	10	—	—	—	10	—	237	1
Flegmon	—	1	1	1	—	—	—	1	—	15	—
<i>XIV. Sjukdomar i hovar.</i>											
Böld i hovar	2	92	94	92	1	—	—	93	1	1 334	2
Felaktig hovform	—	8	8	3	4	—	—	7	1	134	40
Fång	1	24	25	17	7	—	—	24	1	450	—
Förbening av hovbrosk	1	72	73	11	61	—	—	72	1	285	9
Hornpelare	—	2	2	1	1	—	—	2	—	53	—

Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar	Vårdade ej sjukskrivna
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade	Summa	Tjänstgöriga	Ej tjänstgöriga	Självlödda	Avlivade	Summa			
Hovkräfta	6	15	21	8	10	—	2	20	1	989	—
Hovspricka, dubbelhovvägg	7	158	165	151	9	—	—	160	5	3 321	89
Inflam. i hovarnas läderhud	17	636	653	624	7	—	2	633	20	9 625	1
Krontramp	13	340	353	349	—	—	—	349	4	3 585	400
Spiktramp	3	65	68	64	1	1	—	66	2	905	—
Stengalla	—	22	22	21	—	—	—	21	1	248	—
Strålröta	3	44	47	47	—	—	—	47	—	300	388
Sömstick och sömtryck .	—	16	16	16	—	—	—	16	—	167	6
Andra sjukdomar i hovar	2	23	25	11	13	—	—	24	1	408	—
XV. Svalster.											
Bensvulst	—	2	2	1	1	—	—	2	—	70	—
Bindvävsvulst	1	12	13	13	—	—	—	13	—	247	12
Inkar (vårter)	—	23	23	21	1	—	—	22	1	356	14
Kräfta, sarcom	—	2	2	1	1	—	—	2	—	34	—
Nervsvulst	—	1	1	—	1	—	—	1	—	31	—
Andra svalster	—	6	6	5	—	—	1	6	—	57	2
Summa	459	8 482	8 941	6 792	1 612	51	100	8 555	386	156 607	5 368

b) Remontdepåerna jämte Dressyranstalten.

Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar	Vårdade ej sjukskrivna
	Kvarstående från föreg. år	Sjukskrivna	Summa	Tjänstgöriga	Ej tjänstgöriga	Självlödda	Avlivade	Summa			
I. Infektionssjukdomar.											
Feber av obestämd art . . .	—	7	7	7	—	—	—	7	—	58	—
Kvarka	—	222	222	217	—	4	—	221	1	4 730	—
Andra infektionssjukdomar .	—	9	9	7	—	1	—	9	—	254	—
II. Invasionsjukdomar.											
Masksjuka	—	3	3	3	—	—	—	3	—	3	47
Andra invasionsjukdomar . .	—	4	4	4	—	—	—	4	—	—	52
V. Nervsystemets sjukdomar.											
Andra sjukdomar i nervsystemet	—	1	1	1	—	—	—	1	—	10	—
VI. Ögats sjukdomar.											
Inflammation i bindehinnan .	—	3	3	3	—	—	—	3	—	27	—
Inflammation i hornhinnan .	—	14	14	13	—	—	—	13	1	194	—
Andra sjukdomar i ögat	—	1	1	1	—	—	—	1	—	61	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar	Vårdade ej sjukkrivna
	Kvarstående från föreg. år	Sjukkrivna	Summa	Tjänstgöriga	Pi tjänstgöriga	Självdöda	Avlivade	Summa			
VII. Örats sjukdomar.											
Öroninflammation	—	2	2	2	—	—	—	2	—	24	—
VIII. Andningsorganens sjukdomar.											
Luftrörskatarr	—	7	7	7	—	—	—	7	—	63	—
Lunginflammation	—	2	2	1	—	—	1	2	—	15	—
IX. Cirkulationsorganens sjukdomar.											
Blödåderinflammation	—	1	1	—	—	1	—	1	—	8	—
Hjärtförlamning	—	2	2	—	—	2	—	2	—	—	—
Lymfkärl- och körtelinflamm.	—	9	9	9	—	—	—	9	—	130	3
Andra sjukdomar i cirkulationsorganen	—	2	2	—	—	2	—	2	—	8	—
X. Digestionsorganens sjukdomar.											
Bräck	—	8	8	8	—	—	—	8	—	132	—
Förstoppning	—	5	5	5	—	—	—	5	—	10	3
Gasansamling i tarmarna	—	6	6	6	—	—	—	6	—	7	2
Kolik av obestämd art	—	4	4	4	—	—	—	4	—	22	5
Krabbtning	—	2	2	2	—	—	—	2	—	28	—
Mag-, tarmkatarr; mag-, tarminflammation	1	13	14	12	—	—	—	12	1	533	—
Magutvidgning, akut	—	5	5	5	—	—	—	5	—	9	—
Sår i munnen (tungan lanerna)	—	1	1	1	—	—	—	1	—	30	1
Tandfel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
Akut grässjuka	—	4	4	—	—	4	—	4	—	6	—
Kronisk grässjuka	—	3	3	—	—	3	—	3	—	49	—
Andra sjukdomar i digestionsorganen	—	1	1	1	—	—	—	1	—	30	—
XI. Urin- och könsorganens sjukdomar.											
Njurinflammation	—	1	1	1	—	—	—	1	—	32	—
XII. Rörelseorganens sjukdomar.											
Benspricka	—	2	2	2	—	—	—	2	—	187	—
Harspatt	—	5	5	5	—	—	—	5	—	133	—
Inflammation i ben o. benhinna	—	11	11	11	—	—	—	11	—	458	—
Inflammation i, bristning av senor	1	7	8	6	1	—	1	8	—	303	—
Inflammation i senskidor	—	6	6	6	—	—	—	6	—	317	—
Inflammation i slem säckar	—	2	2	2	—	—	—	2	—	76	—
Ledgalla	—	3	3	3	—	—	—	3	—	93	—
Ledinflammation	1	6	7	5	—	—	1	6	1	245	—
Ledvrickning, fullständig	—	3	3	3	—	—	—	3	—	85	—

Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarliggande till nästa år	Antal sjukdagar	Vårdade ej sjukskrivna
	Kvarstående från föreg. år	Sjunkskrivna	Summa	Tjänstutgående	Ej tjänstutgående	Självdöda	Avlivade	Summa			
Ledvrickning, ofullständig	1	3	4	4	—	—	—	4	—	145	2
Piphas	—	6	6	6	—	—	—	6	—	136	18
Ringkota	1	—	1	—	—	—	1	1	—	93	—
Spatt	—	1	1	—	—	—	—	—	1	322	—
Stollsvamp	—	1	1	1	—	—	—	1	—	42	—
Upphakning av knäskålen	—	2	2	2	—	—	—	2	—	97	—
Överben	—	9	9	9	—	—	—	9	—	326	—
Andra sjukdomar i rörelseorganen	—	7	7	7	—	—	—	7	—	132	—
<i>XIII. Hudens och bindvävens sjukdomar.</i>											
Blodutgjutning i bindväven	—	5	5	5	—	—	—	5	—	83	2
Böld	—	7	7	7	—	—	—	7	—	84	—
Eksem	—	4	4	4	—	—	—	4	—	59	—
Fistel	—	4	4	4	—	—	—	4	—	152	—
Hudinflammation	—	2	2	2	—	—	—	2	—	16	3
Krosskada	—	78	78	69	—	—	—	69	9	858	180
Lymfatgjutning i bindväven	—	4	4	4	—	—	—	4	—	43	—
Mugg	—	2	2	2	—	—	—	2	—	44	100
Nässelutslag	—	3	3	3	—	—	—	3	—	5	—
Ringorm	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64
Sår	1	76	77	77	—	—	—	77	—	1 152	403
Tryckskada	—	1	1	1	—	—	—	1	—	10	2
<i>XIV. Sjukdomar i hovar.</i>											
Böld i hovar	—	25	25	25	—	—	—	25	—	304	48
Felaktig hovform	—	1	1	1	—	—	—	1	—	17	19
Fång	—	3	3	3	—	—	—	3	—	20	—
Hovspricka, dubbel hovvägg	—	1	1	1	—	—	—	1	—	48	—
Inflammation i hovarnas läderhud	—	9	9	9	—	—	—	9	—	100	—
Krontramp	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Stengalla	—	2	2	2	—	—	—	2	—	19	—
Strålröta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
Andra sjukdomar i hovar	—	1	1	1	—	—	—	1	—	16	—
<i>XV. Svulster.</i>											
Inkar (vårtor)	—	6	6	6	—	—	—	6	—	172	9
Kräfta, sarcom	—	1	1	—	—	—	—	1	—	71	—
Summa	6	651	657	618	1	17	7	648	14	12929	979

Tab. 3. Själv döda hästar år 1946.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Truppförband	Dödsorsaker												Medeltal	Själv döda hästar i % av medeltalbeståndet	
	Infektionssjukd.	Sjukd. i nervväst. o. sinnesorg.	Sjukdom i andningsorganen	Sjukdom i rörelseorganen	Sjukdomar i cirkulationsorg.	Sjukdom i digestionsorganen	Sjukdom i urinorganen	Sjukdom i njurorganen	Allmän svaghet, kakeri	Brott på extremiteter m. m.	Olycksfall	Övriga orsaker			Summa
Livregementet till häst . . .	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2	—	4	0.9	4
Skånska kavalleriregementet .	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	4	1.9	12
Livregementets husarer . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	0.2	5
Norrlands dragonregemente . .	2	—	—	—	1	1	—	—	—	—	2	—	6	1.0	11
Svea artilleriregemente . . .	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	3	1.4	13
Göta artilleriregemente . . .	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	3	0.7	11
Wendes artilleriregemente . .	—	—	1	—	1	8	—	—	2	—	—	—	12	10.0	15
Norrlands artilleriregemente .	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	6	—	8	1.9	14
Norrbottns artillerikår . . .	2	—	—	1	2	1	1	—	—	—	2	—	9	4.0	15
Smålands artilleriregemente .	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	6.5	12
Gotlands artillerikår . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodens artilleriregemente . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bergslagens . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göta ingenjörkår	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1.4	10
Bodens ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2.2	14
Signalregementet	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1.5	11
Svea trängkår	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	4	4.0	16
Göta trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrlands trängkår	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1.2	13
Skånska trängkåren	—	—	—	—	2	4	—	—	1	—	—	—	7	8.6	—
Inf I. milo	—	—	—	1	—	6	—	—	—	—	—	—	7	4.4	13
> II.	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	4	2.2	11
> III.	—	—	1	—	3	6	—	—	—	—	1	—	11	7.9	14
> IV.	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	4	3.1	14
> V.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	1.5	11
> VI.	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	4	3.0	8
> VII.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skolor m. fl.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0.2	9
Summa eller medeltal	5	—	4	5	16	46	1	—	8	20	—	—	100	1.9	12
<i>I varje grupp själv döda hästar</i>															
på 100 av samtl. själv döda hästar	5.0	—	4.0	5.0	16.0	46.0	1.0	—	3.0	20.0	—	—	100.0		
på 1000 av hela medeltalbeståndet	0.9	—	0.7	0.9	3.0	8.6	0.2	—	0.6	3.7	—	—	18.7		

Anm. Häri inbegripas även de hästar, som dött utom förläggningssorten, varför här angivna siffror ej överensstämmer med de i Tab. 1 anförda. — Remontdepåernas hästar äro här icke medräknade.

Tab. 4. Avlivade hästar år 1946.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19		
Truppförband	Orsak till avlivandet																			
	Infektionsjukt.	Sjukt. i nerv- syst. o. sinnesorg.	Sjukdom i and- ningsorg.	Sjukdom i and- ningsorg.	Sjukdom i and- ningsorg.	Sjukdom i digestionsorganen	Sjukdom i cirkulations- organen	Sjukdom i urinorg.	Sjukdomar i rörelseorganen	Allmän stelhet, Alder	Benbrott m. m.	Sen- och senak- inf.	Senkomma	Ledkomma	Hovkomma	Korsförslänning	Övriga orsaker	Summa	Avlivade hästar i % av medelhästbeståndet	
																				Medelålder
Livregementet till häst	—	—	1	3	1	1	—	—	4	—	—	—	1	—	1	—	—	12	2.7	11
Skånska kavallerireg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Livregementets husarer	—	—	1	2	2	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	10	1.8	7
Norrlands dragonreg. . .	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	5	0.8	12
Svea artilleriregemente	1	—	1	2	1	—	—	3	2	—	—	2	4	—	2	2	—	20	9.8	10
Göta artilleriregemente	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	0.7	13
Wendes artillerireg. . .	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	5.9	14
Norrlands artillerireg.	1	—	—	2	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	9	2.0	13
Norrbottnens artillerikår	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	1.8	14
Småls artillerireg. . .	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3.2	11
Gotlands artillerikår . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodens artillerireg. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bergslagens artillerireg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea ingenjörkår . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	1	5	7.9	8
Göta ingenjörkår . . .	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1.4	11
Bodens ingenjörkår . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2.2	9
Signalregementet . . .	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	4	6.0	11
Svea trängkår	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	3	3.0	9
Göta trängkår	—	—	—	—	1	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5.8	12
Norrlands trängkår . . .	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	3.7	12
Skånska trängkåren . . .	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	3	3.7	—
Inf I. milo	2	—	1	1	—	—	—	1	4	—	—	1	2	1	2	—	—	15	9.5	13
» II. »	1	—	—	—	4	—	—	—	5	—	—	—	2	—	5	—	—	17	9.6	12
» III. »	3	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2	2	—	10	7.2	14
» IV. »	2	—	—	1	1	—	—	2	1	2	—	—	1	1	2	1	—	14	10.7	15
» V. »	—	1	—	—	1	—	—	—	3	1	—	—	3	—	1	—	—	10	7.6	13
» VI. »	—	—	—	1	1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	2	—	9	6.7	14
» VII. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skolor m. fl.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	0.5	12
Summa eller medeltal	15	3	5	16	15	1	10	1	43	4	6	16	9	19	9	9	172	3.2	12	
<i>I varje grupp avlivade hästar</i>																				
på 100 av samtliga avlivade hästar .	8.7	1.7	2.9	9.3	8.7	0.6	5.8	0.6	25.0	2.3	3.5	9.3	5.2	11.0	5.2	—	—	100.0	—	—
på 1000 av hela medelhästbeståndet	2.8	0.6	0.9	3.0	2.8	0.2	1.9	0.2	8.0	0.7	1.1	3.0	1.7	3.6	1.7	—	—	32.2	—	—

Anm. Häri inbegripas även de hästar, som avlivats utom förlägningsorten, varför här angivna siffror ej överensstämmer med de i Tab. 1 anförda. — Remontdepåernas hästar äro här icke medräknade.

Tab. 5. Kasserade hästar år 1946.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	Kassationsorsaker		21						
																			Truppförband	Summa		Kasserade hästar i % av medelhästbeståndet					
																							Ökamplighet eller andra orsaker	Medelålder			
Sjukdom i hud och bindväv		Sjukdom i Öyckelfall		Sjukdom i trolseleorganen		Annan åkomma i Hovåkomma		Senkomma		Sen- o. senst. inf.		Led- åkomma		Allmän stelhet, aluphet, Alder		Sjukdom i Sjuktöm i digestionsorganen		Sjukd. i cirkulationsorganen		Sjukd. i andningsorg.		Sjukdom i nerv- ayst. o. sinnesorg.		Sjukd. i urinorg.		Sjukd. i infektionssjukd.	
Livregt till häst . .	—	—	1	—	7	2	16	5	5	30	—	9	7	10	1	1	6	100	22.4	12							
Skånska kavallerireg.	—	—	—	—	2	1	—	3	5	10	7	2	8	1	—	1	40	18.6	14								
Livregts husarer . .	—	—	1	—	1	—	15	3	2	23	12	1	18	3	—	5	84	15.1	13								
Norrlands dragonreg.	—	—	1	—	7	1	47	3	—	28	—	21	7	—	2	16	133	21.3	14								
Svea artillerireg. . .	—	—	1	1	5	—	23	8	1	11	—	—	5	10	—	—	7	72	33.3	12							
Göta artillerireg. . .	—	—	—	4	1	3	10	6	2	16	4	2	4	5	—	4	61	14.5	19								
Wendes artillerireg.	—	—	—	19	10	5	65	7	4	21	—	12	20	3	1	10	177	149.4	15								
Norrlands art.-kår . .	4	—	1	—	11	3	42	9	4	11	2	7	2	1	—	7	104	23.2	15								
Norrbottnens art.-kår	—	—	1	2	2	1	41	10	3	12	4	—	21	3	—	5	105	47.1	15								
Smålands artillerireg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2	6.5	13								
Gotlands artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	4	—	—	—	—	1	7	3.4	13							
Bodens art.-reg. . . .	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	10.8	15								
Bergslagens art.-reg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—								
Svea ingenjörkår . .	—	—	1	2	6	—	5	4	—	6	—	2	5	1	—	—	3	35	55.6	14							
Göta ingenjörkår . .	—	—	—	4	1	—	—	3	1	4	7	—	3	4	—	—	9	36	48.6	13							
Bodens ingenjörkår .	—	—	—	—	3	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	2	11	24.4	16							
Signalregementet . .	—	—	—	—	—	—	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	6.0	12							
Svea trängkår	—	—	—	—	1	—	14	5	3	—	2	7	10	1	—	—	1	44	43.8	15							
Göta trängkår	—	—	—	1	—	—	3	—	—	18	—	—	1	—	1	—	—	24	25.5	14							
Norrlands trängkår .	—	—	1	—	3	—	7	4	1	11	1	3	—	—	—	—	1	32	39.3	14							
Skånska trängkåren .	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	2	—	—	1	1	—	—	7	8.6	15							
Inf. I. milo.	1	—	—	6	7	3	35	10	2	10	1	5	15	10	1	—	37	144	90.7	14							
» II. »	—	—	4	1	3	2	21	7	3	14	1	11	4	1	1	—	9	82	46.0	14							
» III. »	—	—	6	6	9	1	10	3	2	15	3	—	11	5	—	1	2	74	53.2	14							
» IV. »	—	—	1	6	7	—	29	7	5	18	1	7	5	—	—	—	10	96	73.4	14							
» V. »	—	—	—	4	4	2	44	7	13	18	5	4	26	1	—	—	15	143	109.3	14							
» VI. »	—	—	—	1	2	1	21	9	2	5	2	7	3	—	—	—	2	55	40.7	15							
» VII. »	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	7	1.9	16							
Skolor m. fl.	—	—	—	—	4	—	10	2	1	12	3	3	3	—	—	—	—	38	8.8	12							
Summa eller medeltal	5	—	19	58	97	23	466	120	60	300	61	104	179	60	8	2	154	1720	32.8	14							
I varje gr. kass. h. på 100 av samtliga kasserade hästar	0.3	—	1.1	3.4	5.6	1.5	27.1	7.0	3.5	17.4	3.5	6.0	10.4	3.5	0.5	0.1	9.0	100.0									
på 1 000 av hela me- delhästbeståndet.	0.9	—	3.6	10.8	18.1	4.9	87.1	22.4	11.2	56.1	11.4	19.4	33.5	11.2	1.5	0.4	28.7	321.6									

Anm. Den stora skillnaden mellan här angivet antal kasserade hästar och det i Tab. 1 (kol. 4) angivna beror därpå, att här medtagits även sådana hästar, som på grund av allmän stelhet, ålder o. d. kasserats utan att hava varit sjukskrivna. — Remontdepåernas hästar äro här icke medräknade.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarstående	Antal sjukdagar	Vårdade ej sjukskrivna
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade	Summa	Tjänstgöriga	Ej tjänstgöriga	Avlivade	Självdöda	Summa			
XII. Rörelseorganens sjukdomar.											
Ledinflemation	—	6	6	5	—	—	—	5	1	173	1
Klobrott	—	4	4	4	—	—	—	4	—	54	—
Benbrott	—	4	4	3	—	—	—	4	—	136	—
Benspricka	—	2	2	2	—	—	—	2	—	42	—
Allmän stelhet, svaghet	—	1	1	—	—	1	—	1	—	4	—
Andra sjukdomar i rörelseorganen	—	5	5	3	1	—	—	4	1	50	—
XIII. Hudens och bindvävens sjukdomar.											
Blodutgjutning i bindväven	—	1	1	1	—	—	—	1	—	36	—
Böld	—	2	2	2	—	—	—	2	—	40	—
Eksem	1	27	28	26	—	3	—	29	—	630	9
Krosskada	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—
Sår	2	105	107	106	—	—	—	106	1	1680	61
Trycksador	—	13	13	13	—	—	—	13	—	116	20
Trampdyneskador	—	6	6	5	—	—	—	5	1	87	10
Andra sjukdomar i huden och bindväven	—	4	4	4	—	—	—	4	—	30	4
XV. Svulster.											
Fettumör	—	1	1	1	—	—	—	1	—	7	—
Bindvävssvulst	—	2	2	2	—	—	—	2	—	—	—
Kräfta, sarcom.-	—	2	2	1	—	1	—	2	—	34	—
Summa	3	281	284	256	3	15	6	280	6	5106	248

Anm. I kol. 7 och 8 ha även medtagits hundar, som självdött eller avlivats utan att ha varit sjukskrivna.